

Διδαχή

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μιαούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 6^ο | 19 Απριλίου 2026 | Αρ. Φύλλου 277

**ΤΗ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΑΤΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΜΝΗΜΗ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΑΦΝΟΥΤΙΟΥ ΤΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ**

Τα Μηναία της Εκκλησίας, καθώς και οι Συναξαριστές, δεν περιλαμβάνουν εκτενές υπόμνημα για τον άγιο αυτόν, γεγονός που δημιουργεί μία σχετική ασάφεια ως προς την ακριβή ταυτότητα και τον βίο του. Η απουσία λεπτομερών ιστορικών στοιχείων δεν είναι σπάνια στην εκκλησιαστική παράδοση, ιδίως όταν πρόκειται για πρόσωπα που έζησαν σε εποχές διωγμών ή σε περιόδους κατά τις οποίες η καταγραφή των γεγονότων δεν ήταν συστηματική.

Σε ορισμένα χειρόγραφα αναφέρεται ότι ο βίος του τοποθετείται στα Ιεροσόλυμα, χωρίς όμως να δίνονται περισσότερες πληροφορίες για τη δράση του ή τις συνθήκες της ζωής του. Η παράδοση αυτή, αν και περιορισμένη, φανερώνει ότι ο άγιος συνδέθηκε με τον χώρο της Αγίας Γης,

τόπο κατεξοχὴν αγιασμένο ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Κυρίου, καὶ συχνὰ τόπο ἀσκητικῶν ἀγῶνων καὶ μαρτυρικῶν θυσιῶν.

Ἄλλοι Συναξαριστές ἀναφέρουν ὅτι ὁ ἅγιος ἐκοιμήθη εἰρηνικά, γεγονός που τον κατατάσσει στὴν τάξη τῶν οσίων καὶ ὄχι τῶν μαρτύρων. Ἡ εἰρηνικὴ κοίμησις, στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, δὲν δηλώνει ἀπλῶς ἓναν φυσικὸ θάνατο, ἀλλὰ μίᾶ ολοκληρωμένη πορεία ἐν Χριστῷ, μίᾶ ζωὴ που ἐφθάσε στὸ τέλος τῆς μέσα σε μετάνοια, πίστις καὶ κοινωνία με τὸν Θεό. Οἱ ἅγιοι που κοιμήθηκαν εἰρηνικά ἀποτελοῦν ζωντανὴ μαρτυρία ὅτι ἡ ἀγιότητα δὲν ἐκφράζεται μόνο με τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου, ἀλλὰ καὶ με τὴ σταθερὴ ἀσκηση, τὴν προσευχὴ καὶ τὴν καθημερινὴ υπακοή στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὡστόσο, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐρευνα καὶ ἡ σύγκριση τῶν πηγῶν ὁδηγοῦν σε μίᾶ πιθανὴ ταύτιση τοῦ προσώπου αὐτοῦ με τὸν ἅγιο Παφνούτιο τὸν Αἰγύπτιο, ἓναν γνωστότερο ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ οποίου τὸ μαρτύριο ἀναφέρεται ὅτι ἔλαβε χώρα στὶς 15 Ἀπριλίου, σύμφωνα με τὸ Συναξάριον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ ἅγιος αὐτὸς ἀνήκει στὴν ἐνδοξη χορεία τῶν μαρτύρων τῆς Αἰγύπτου, οἱ οποῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν υπέστησαν βασανιστήρια καὶ θάνατο, ὁμολογώντας με παρρησία τὴν πίστιν τοὺς στὸν Χριστό.

Ἡ πιθανὴ ταύτιση τῶν δύο προσώπων οφείλεται κυρίως στὴ συνωνυμία καὶ στὴν παράδοση που διασώθηκε ἀποσπασματικά μέσα στους αἰῶνες. Δὲν εἶναι σπάνιο στὴν ἐκκλησιαστικὴ γραμματεία νὰ συγχέονται πρόσωπα με τὸ ἴδιο ὄνομα, ἰδίως ὅταν δὲν

υπάρχουν σαφή ιστορικά στοιχεία. Έτσι, είναι πιθανόν η μνήμη του αγίου Παφνουτίου να μετακινήθηκε ή να συνδέθηκε με διαφορετικές ημερομηνίες και παραδόσεις, δημιουργώντας ποικιλία στις συναξαριακές αναφορές.

Επιπλέον, αναφέρεται ότι η μνήμη του μετατοπίστηκε αργότερα στις 25 Σεπτεμβρίου, εξαιτίας της σύγχυσης με άλλον άγιο Παφνούτιο, τον πατέρα της αγίας Ευφροσύνης. Η αγία Ευφροσύνη είναι γνωστή μορφή της Εκκλησίας, και ο πατέρας της, επίσης ονομαζόμενος Παφνούτιος, συνδέθηκε με τη δική της πνευματική πορεία. Η συνωνυμία αυτή συνέβαλε στη μετακίνηση της μνήμης και στην ανάμιξη των παραδόσεων, γεγονός που εξηγεί την ποικιλία των πληροφοριών που συναντούμε στους Συναξαριστές

Παρά την έλλειψη σαφούς και ενιαίου βιογραφικού υπομνήματος, η Εκκλησία δεν παύει να τιμά το πρόσωπο αυτό ως άγιο. Και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό η αγιότητα δεν εξαρτάται από την ιστορική πληρότητα των στοιχείων, αλλά από τη ζωντανή εμπειρία της Εκκλησίας, η οποία αναγνωρίζει και τιμά εκείνους που έζησαν εν Χριστώ και ενώθηκαν μαζί Του.

Η περίπτωση του αγίου Παφνουτίου μάς υπενθυμίζει επίσης ότι πολλοί άγιοι της Εκκλησίας έμειναν «άγνωστοι» κατά κόσμο, χωρίς εκτενή βιογραφικά στοιχεία ή λαμπρές ιστορικές καταγραφές. Και όμως, αυτοί οι άγνωστοι άγιοι είναι γνωστοί στον Θεό και ζουν μέσα στη δόξα Του. Η Εκκλησία τους εντάσσει στο λειτουργικό της σώμα και

τους τιμά, όχι για να ικανοποιήσει την ιστορική περιέργεια, αλλά για να δείξει ότι η αγιότητα είναι πραγματικότητα που υπερβαίνει τον χρόνο και την ανθρώπινη μνήμη

Ακόμη, η αβεβαιότητα γύρω από τα στοιχεία του βίου του αγίου δεν μειώνει την πνευματική του αξία, αλλά αντίθετα μάς καλεί να εστιάσουμε στην ουσία στην πίστη, στην ομολογία, στην άσκηση και στη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό. Είτε πρόκειται για μάρτυρα είτε για όσιο, ο άγιος Παφνούτιος αποτελεί μέλος της θριαμβεύουσας Εκκλησίας και πρεσβεύει υπέρ ημών.

Τελικώς, η μνήμη του, έστω και με τις ιστορικές ασάφειες που τη συνοδεύουν, εντάσσεται στη μεγάλη παράδοση της Εκκλησίας, η οποία δεν στηρίζεται μόνο σε εξωτερικά δεδομένα, αλλά κυρίως στη ζωντανή εμπειρία της χάριτος του Θεού. Και αυτή η χάρη είναι που αγιάζει τον άνθρωπο και τον καθιστά άξιο τιμής και μνήμης αιωνίου.

ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε

Θυσίαν τὴν ἔνθεον, πιστῶς προσφέρων Θεῷ, ὡς θῦμα εὐπρόσδεκτον, προσαννέχθης αὐτῷ, ἀθλήσεως ἄνθραξιν ὄθεν ὡς ἱερέα, καὶ στερρὸν Ἀθλοφόρον, ἔδειξε σὲ ὁ Κτίστης, χαρισμάτων ταμεῖον ἐξ ὧν καὶ ἡμῖν Παράσχου, ἱερομάρτυς Παφνούτιε.